

PISA-2018: УКРАЇНА В ЦЕНТРІ УВАГИ

4

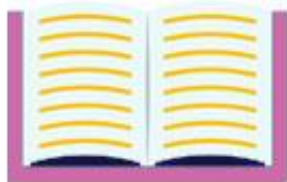
Чи мотивує,
стимулює й підтримує
учнів у читанні
вчитель?

СЕРПЕНЬ 2020

- Як учитель мови та літератури мотивує учнів до читання?
- Чи враховує вчитель потреби учнів у процесі навчання?

Як учителі стимулюють учнів¹ до читання? Чи заохочують активно працювати з текстом на уроках української мови та літератури й зарубіжної літератури? Чи враховують потреби й рівень знань учнів? Наскільки гнучкими є вчителі у викладанні? Чи сприяє це успішності учнів?

ДАНІ PISA-2018:

- У середньому більше половини українських учнів повідомили, що на всіх або більшості занять учителі мови й літератури заохочують їх читати, спонукають активно працювати з текстами.
- У середньому половина учнів повідомила, що вчителі-словесники намагаються врахувати їхні індивідуальні потреби й рівень знань всього класу на заняттях, але лише 26 % зазначили, що їхній учитель без проблем змінює хід заняття, якщо розуміє, що тема заняття учням дається складно.
- Дівчата частіше за хлопців вважають, що їхні вчителі стимулюють їх до читання й використовують практики адаптивного викладання на заняттях.
- 15-річні учні, які мають вищий рівень соціально-економічного статусу, частіше визнають, що вчителі стимулюють їх до читання й намагаються адаптувати викладання до їхніх потреб.
- Викладацькі практики вчителів, які працюють у різних типах закладів освіти, у закладах освіти, що розташовані в різних типах місцевості, за відповідями студентів, істотно не відрізняються.
- Учні, учителі яких стимулюють їх до читання й використовують адаптивні практики викладання, більше задоволені читанням і мають кращі результати із читання у балах PISA.

¹ У PISA в Україні беруть участь 15-річні здобувачі освіти різних типів закладів освіти – як загальноосвітніх шкіл, навчально-вихованих комплексів, ліцеїв, гімназій, колегіумів, так і закладів професійної (професійно-технічної) освіти та закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації. У матеріалі всіх здобувачів узагальнено позначено «учні».

ГАРНИЙ УЧИТЕЛЬ – УСПІШНИЙ УЧЕНЬ-ЧИТАЧ

**ПІДТРИМКА ВЧИТЕЛЕМ УЧНІВ,
НАДАННЯ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ,
СТРУКТУРОВНЕ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА ТА
ЕНТУЗІАЗМ У РОБОТІ З УЧНЯМИ—
УСЕ ЦЕ ОСНОВА УСПІХУ УЧНІВ**

Якість викладачів є найважливішим фактором, який впливає на успішність учня. В анкетах дослідження PISA-2018 немає прямих запитань, що стосуються якості викладання вчителем своїх предметів, проте є багато запитань, які стосуються взаємодії вчителя з учнями. Запитання зосереджені на практиках, які вчителі використовують на заняттях, моделях поведінки вчителів під час викладання, ставленні їх до учнів. У Національному звіті² (розділ 6) багато уваги відведено деяким аспектам роботи вчителя, які формують навчальне середовище учнів. Зокрема показано, що послідовність і структурованість викладання сприяє вищій успішності особливо вразливих за соціально-економічним статусом учнів. Учні, учителі яких проявляють до них небайдужість, надають їм індивідуальні консультації, допомагають їм у навчанні й витрачають більше часу на роз'яснення матеріалу, мають вищі бали з усіх предметних галузей PISA і більш позитивно сприймають навчання у школі. Ентузіазм і зацікавленість учителя надихає учнів працювати краще, а емоційна підтримка з боку вчителя сприяє досягненню ними вищих результатів.

**ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ПРАКТИК
ВИКЛАДАННЯ ПІД ЧАС РОБОТИ З ТЕКСТАМИ
СПРИЯЄ ДОСЯГНЕННЮ УЧНЯМИ БІЛЬШ
ВИСОКИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У ЧИТАННІ**

У третій частині міжнародного звіту PISA³, окрім вищезгаданих факторів, розглянуто й інші чинники, що стосуються роботи вчителів з учнями, зокрема стимулювання вчителями учнів до читання та реалізація вчителями на заняттях принципів адаптивного викладання. Під адаптивністю викладання в цьому разі треба розуміти те, наскільки учитель послідовно у своїй роботі з учнями орієнтується на їхні потреби, визначаючи, наприклад, скільки часу приділити на постановку завдань, пояснення й відповіді на запитання; якими способами і як часто захочувати до читання; як часто надавати індивідуальні консультації й наскільки модифікувати заняття за запитом учнів. Власне, ідеться про диференціацію й індивідуалізацію навчання в процесі навчання читання.

Використання різних практик викладання під час навчання читання й адаптивність у викладанні у більшості країн сприяє досягненню учнями вищих результатів із читання й стимулює їх до більш активного читання. Яка ж ситуація із цим в Україні?

²Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с.

³OECD (2019), PISA 2018 Results (Volume III): WhatSchoolLifeMeansforStudents' Lives, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/acd78851-en>.

НА ОСНОВІ ЧОГО РОБИМО ВИСНОВКИ?

ПИТАННЯ АНКЕТИ, ВІДПОВІДІ НА ЯКІ ВИКОРИСТАНО ДЛЯ АНАЛІЗУ

Питання ST152 анкети учня / студента

Q29 Наскільки часто на заняттях з української мови та літератури й зарубіжної літератури буває щось із зазначеного нижче?

(Будь ласка, оберіть одну відповідь у кожному рядку.)

	Ніколи або майже ніколи	На деяких заняттях	На більшості занять	На всіх заняттях
ST152Q05IA Учитель / викладач заохочує учнів / студентів висловлювати власні думки про текст	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST152Q06IA Учитель / викладач допомагає учням / студентам пов'язати прочитані ними історії з їхнім життям	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST152Q07IA Учитель / викладач показує учням / студентам, як інформація з текстів пов'язана з тим, що вони вже знають	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST152Q08IA Учитель / викладач ставить запитання, які спонукають учнів / студентів активно працювати	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04

Питання ST212 анкети учня / студента

Q25 Наскільки часто у Вас на заняттях з української мови та літератури й зарубіжної літератури буває щось із зазначеного нижче?

(Будь ласка, оберіть одну відповідь у кожному рядку.)

	Ніколи або майже ніколи	На деяких заняттях	На багатьох заняттях	На кожному або майже на кожному занятті
ST212Q01HA Учитель / викладач проводить заняття з урахуванням потреб і рівня знань мого класу / моєї групи	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST212Q02HA Учитель / викладач надає індивідуальну консультацію, коли якийсь учень / студент не розуміє теми або завдання	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST212Q03HA Учитель / викладач змінює хід заняття з теми, яка більшості учнів / студентів здалася складною	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04

ІНДЕКСИ, НА ОСНОВІ ЯКИХ ПРОВЕДЕНО ПОРІВНЯННЯ

Для характеристики рівнів стимулювання вчителем учнів до читання й застосування ним принципів адаптивного викладання та порівняння цих даних щодо України з даними щодо референтних країн* було використано два індекси.

Індекс стимулювання вчителем учнів до читання

На основі відповідей учнів на питання ST152 було побудовано індекс стимулювання вчителем учнів до читання (STIMREAD).

STIMREAD-індекс: позитивні значення цього індексу означають, що учні більш схильні сприймати свого вчителя як такого, який ефективно стимулює їх до читання, ніж у середньому учні по країнах ОЕСР.

Індекс адаптивності викладання

На основі відповідей учнів на питання ST212 було побудовано індекс адаптивного викладання (ADAPTIVITY).

ADAPTIVITY-індекс: позитивні значення цього індексу означають, що учні більш схильні сприймати своїх учителів, які викладають мову й літературу, як таких, що адаптують заняття до потреб і рівня знань учнів, ніж у середньому учні по країнах ОЕСР.

** Референтні країни — це країни, освітні характеристики й результати успішності 15-річних учнів яких узяті для порівняння з аналогічними параметрами України. Вибір країн було проведено на підставі врахування подібності їхнього соціально-економічного становища із соціально-економічним становищем нашої країни або з огляду на їхню культурну чи історичну близькість до України.*

До переліку референтних країн увійшли: Білорусь, Грузія, Естонія, Молдова, Польща, Угорщина та Словачька Республіка. Серед них Естонія та Польща за результатами PISA-2018 мають найвищі результати із читання, математики й природничо-наукових дисциплін, а Грузія та Молдова – найнижчі. Різниця результатів із читання та природничо-наукових дисциплін між Україною, Білоруссю, Угорщиною та Словачькою Республікою не є статистично значущою, але в математиці українські учні менш успішні, ніж учні цих країн.

ПОКАЗНИКИ ЗВ'ЯЗКУ РІВНІВ СТИМУЛЮВАННЯ ВЧИТЕЛЕМ УЧНІВ ДО ЧИТАННЯ ТА АДАПТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ З НАВЧАЛЬНОЮ УСПІШНІСТЮ

Для визначення впливу стимулювання вчителем учнів до читання та використанням ним адаптивного підходу у викладанні на результати успішності учнів у читанні за результатами PISA-2018 на основі індексу STIMREAD було побудовано показник STIMREAD01, на основі індексу ADAPTIVITY – показник ADAPTIVITY01.

STIMREAD01-показник: значення цього показника дорівнюють 0 і 1, що відповідає групам учнів, які зазначили, що ніколи чи майже ніколи не відбуваються ситуації, які описано в запитанні ST152, чи відповідно – відбуваються на деяких чи на багатьох та всіх заняттях. Оцінкою порогу класифікації для цього показника є значення 0,0 відповідно до статистичних розподілів відповідей учнів на запитання, які об'єднані в індекс STIMREAD.

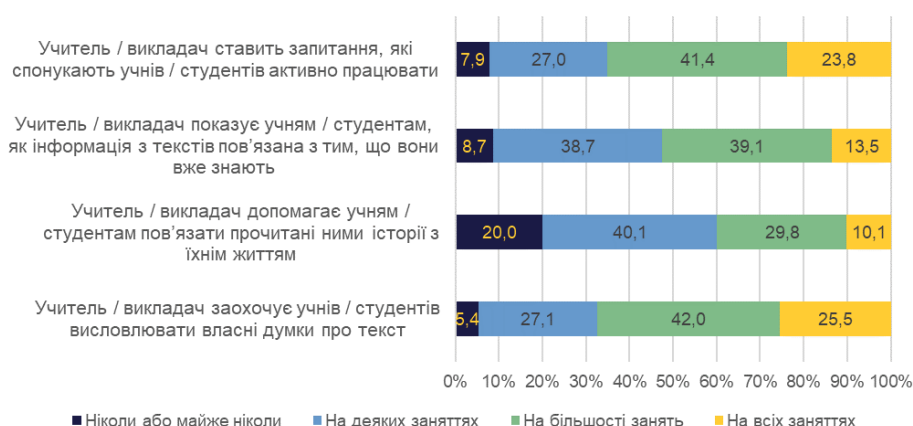
ADAPTIVITY01-показник: значення цього показника дорівнюють 0 і 1, що відповідають групам учнів, які зазначили, що ніколи чи майже ніколи на їхніх уроках не відбуваються ситуації, які описано в запитанні ST212, або відповідно – відбуваються на деяких, багатьох або на майже кожному занятті. Оцінкою порогу класифікації для цього показника є значення 0,0 відповідно до статистичних розподілів відповідей учнів на запитання, які об'єднані в індекс ADAPTIVITY.

НАСКІЛЬКИ І ЯК УЧИТЕЛІ ЗАОХОЧУЮТЬ УЧНІВ ДО ЧИТАННЯ ТА ЧИ ЗМІНЮЮТЬ ХІД ЗАНЯТТЯ З ОГЛЯДУ НА ПОТРЕБИ УЧНІВ?

УЧИТЕЛІ-СЛОВЕСНИКИ СПОНУКАЮТЬ УЧНІВ ДО АКТИВНОЇ РОБОТИ НА УРОКАХ, АЛЕ НЕ ЗАВЖДИ КЕРУЮТЬСЯ ПОТРЕБАМИ УЧНІВ

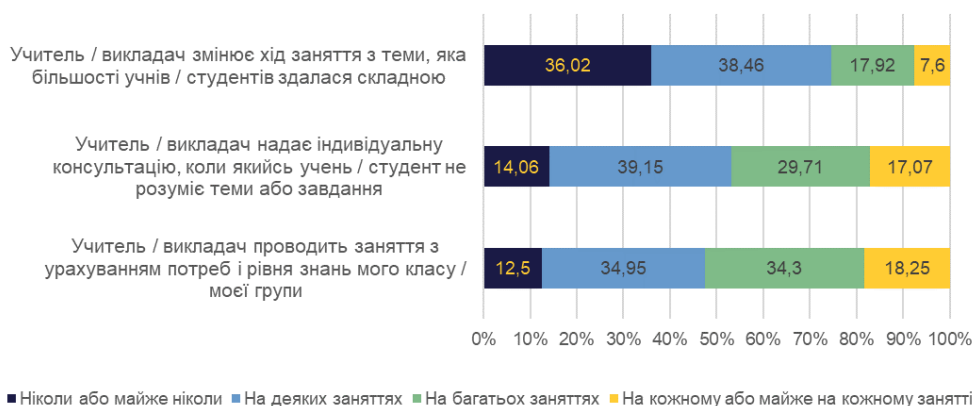
Близько 65 % українських 15-річних підлітків повідомили, що вчителі української мови та літератури й зарубіжної літератури спонукають їх активно працювати на більшості занять чи на кожному; 53 % відмітили, що вчителі показують, як прочитане пов'язане з тим, що вони вже знають; майже 68 % визначили, що вчителі спонукають їх висловлювати власні думки про текст. Водночас лише 40 % учнів погодилися з тим, що їхній учитель на більшості чи на кожному занятті допомагає їм пов'язати прочитані ними історії з їхнім життям.

Наскільки часто на заняттях з української мови та літератури й зарубіжної літератури буває щось із зазначеного нижче?

Лише 26 % українських учнів повідомили про те, що вчителі змінюють хід роботи на багатьох заняттях чи майже на кожному, якщо тема є складною для більшості учнів; 48 % відзначили, що вчителі надають індивідуальні консультації учням, які не розуміють теми або завдання, а 53 % – що вчителі проводять більшість або всі заняття з урахуванням потреб і рівня знань класу.

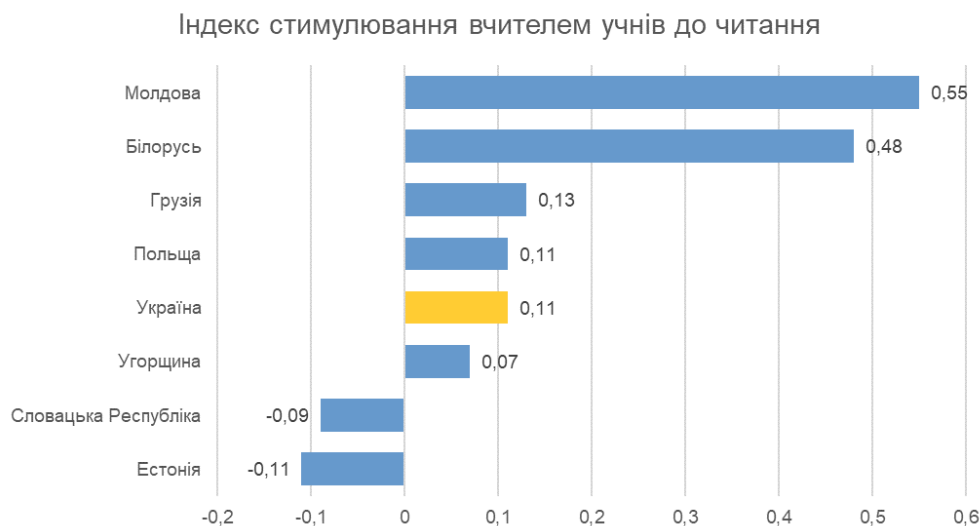
Наскільки часто у Вас на заняттях з української мови та літератури й зарубіжної літератури буває щось із зазначеного нижче?

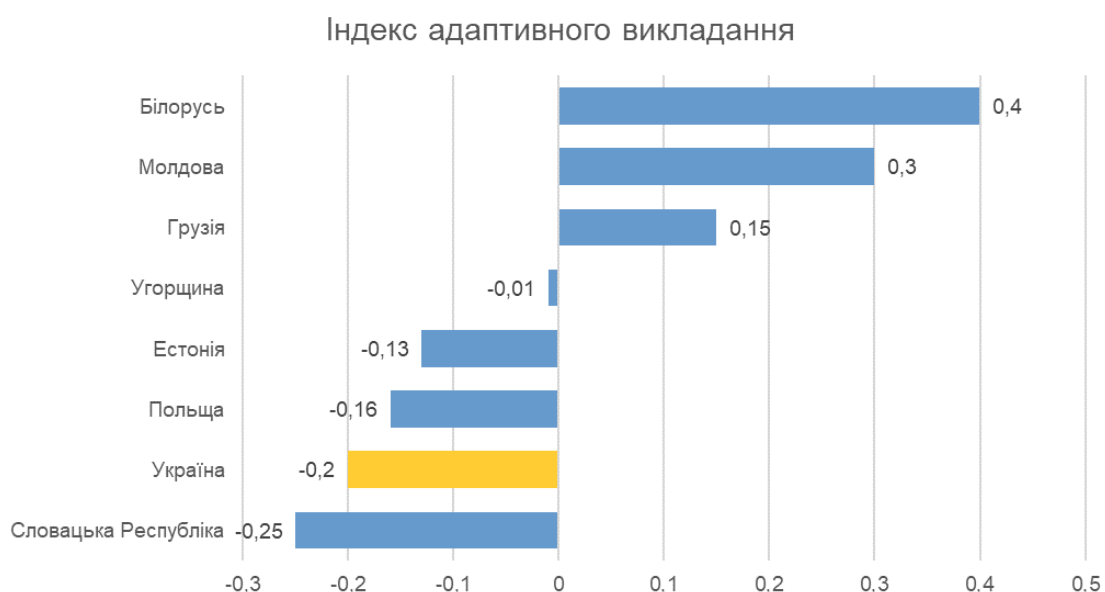
ЯК У РІЗНИХ КРАЇНАХ УЧИТЕЛІ СТИМУЛЮЮТЬ УЧНІВ ДО ЧИТАННЯ Й НАСКІЛЬКИ ГНУЧКИМИ Є ЇХНІ УРОКИ?

УКРАЇНСЬКІ ВЧИТЕЛІ РІДШЕ ЗАСТОСОВУЮТЬ АДАПТИВНЕ ВИКЛАДАННЯ, НІЖ УЧИТЕЛІ БІЛЬШОСТИ РЕФЕРЕНТНИХ КРАЇН, АЛЕ ДОСИТЬ ЧАСТО СТИМУЛЮЮТЬ УЧНІВ ДО ЧИТАННЯ

Значення індексу стимулювання вчителем учнів до читання в Україні більше, ніж в Угорщині, Словацькій Республіці, і набагато більше, ніж в Естонії, але близьке до значень індексів Польщі та Грузії. Набагато вище значення цього індексу в Молдові та Білорусі.

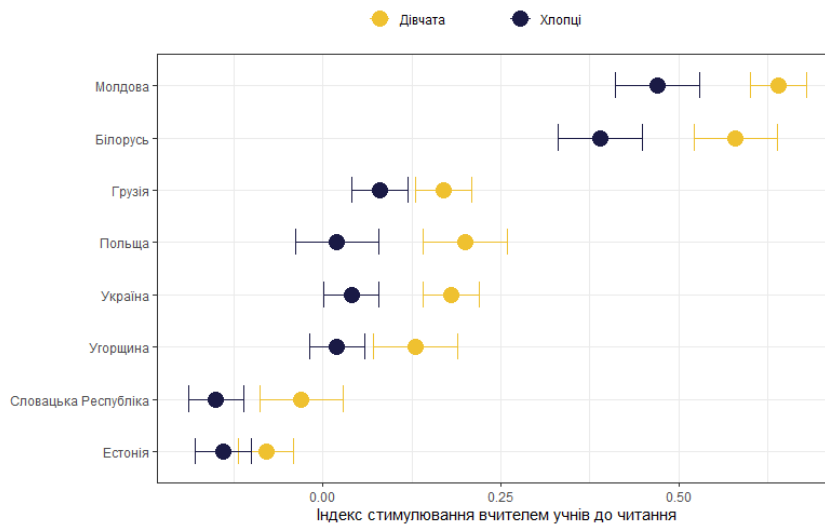
Індекс адаптивності у викладанні в Україні набагато менший, ніж у середньому по країнах ОЕСР і в більшості референтних країн (окрім Словацької Республіки).

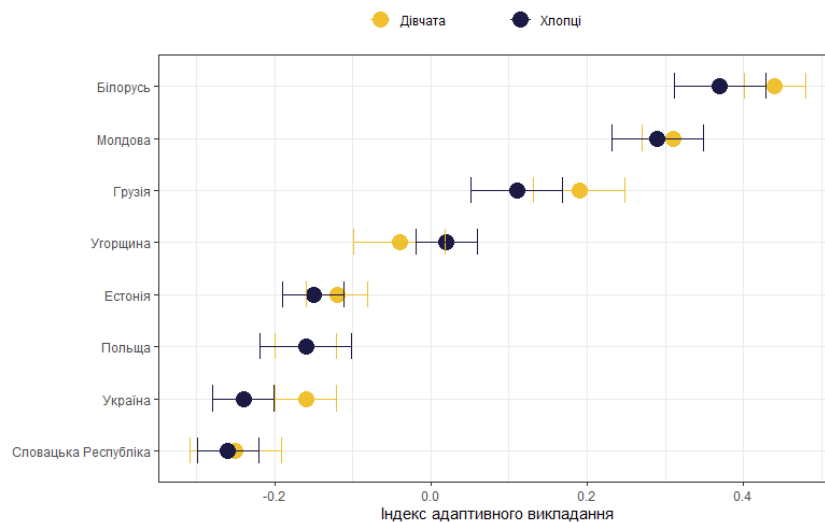
ЯК ХЛОПЦІ ТА ДІВЧАТА СПРИЙМАЮТЬ ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ?

ДІВЧАТА ЧАСТІШЕ, НІЖ ХЛОПЦІ, ЗАЗНАЧАЮТЬ, ЩО ВЧИТЕЛІ СТИМУЛЮЮТЬ ЇХ ДО ЧИТАННЯ Й АДАПТУЮТЬ ЗАНЯТТЯ ПІД ПОТРЕБИ Й ЗАПИТИ УЧНІВ

В Україні та референтних країнах спостерігається тенденція, що дівчата частіше, ніж хлопці, повідомляють про те, що вчителі стимулюють учнів до читання.⁴

У референтних країнах не спостерігається різниці між повідомленнями дівчат і хлопців щодо адаптивності викладацьких підходів учителів на заняттях, натомість в Україні дівчата частіше (різниця є статистично істотною) відзначають, що їхні вчителі враховують потреби учнів і рівень знань класу⁵.

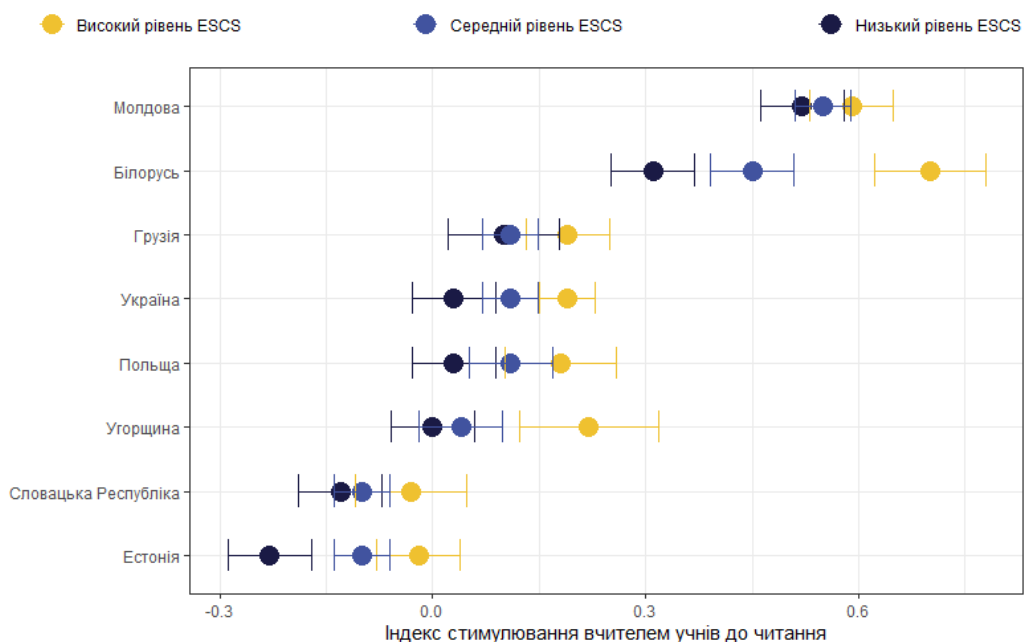
⁴На рисунку показано середні значення індексів стимулювання вчителем учнів до читання відповідно до відповідей хлопців і дівчат для України та референтних країн (із довірчим інтервалом).

⁵На рисунку показано середні значення індексів адаптивності викладання відповідно до відповідей хлопців і дівчат в Україні та референтних країнах (із довірчим інтервалом).

ЧИ ПОВ'ЯЗАНИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС УЧНІВ З ЇХНІМ СПРИЙНЯТТЯМ УЧИТЕЛЯ?

ВИЩИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС БІЛЬШ ЧАСТО ЗУМОВЛЮЄ СПРИЙНЯТТЯ УЧНЯМИ ВЧИТЕЛІВ ЯК ТАКИХ, ЯКІ НАМАГАЮТЬСЯ ЗАОХОЧУВАТИ УЧНІВ ДО ЧИТАННЯ

Українські 15-річні підлітки з більш високим соціально-економічним статусом (ESCS) частіше, ніж їхні однолітки із середнім і невисоким рівнями соціально-економічного статусу, повідомляють про те, що вчителі стимулюють їх до читання, і ця різниця є статистично істотною.⁶ Подібна ситуація спостерігається також в усіх референтних країнах, але статистично істотна різниця має місце лише в Україні, Білорусі, Польщі, Угорщині та Естонії.*

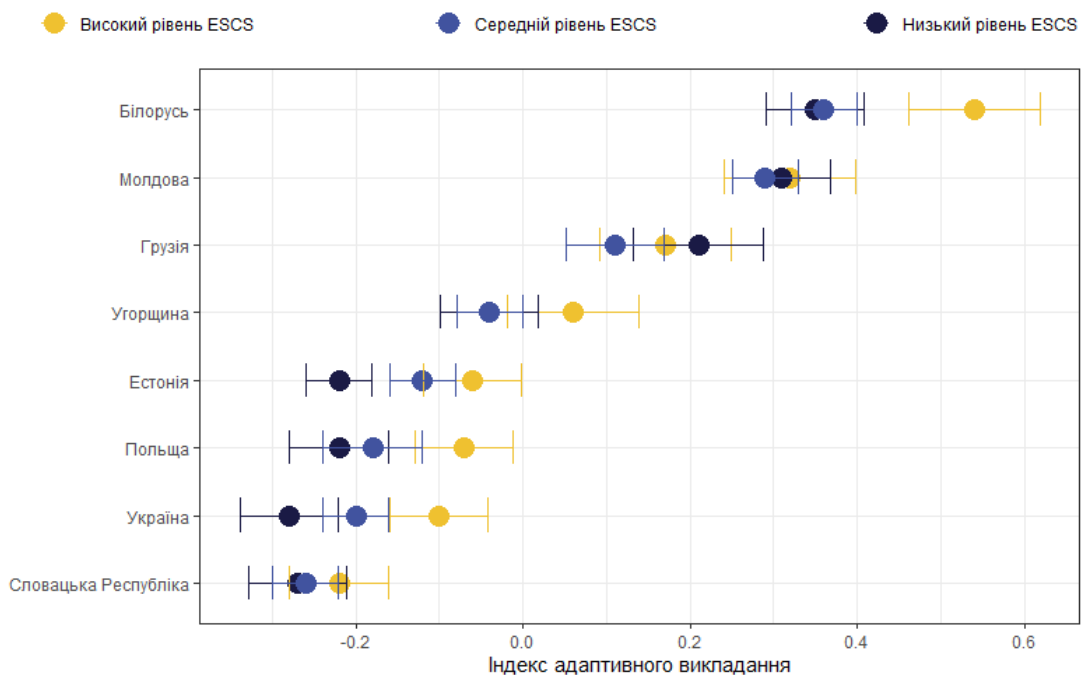

* PISA оцінює соціально-економічний статус учня, використовуючи PISA-індекс економічного, соціального та культурного статусу (ESCS), що розраховується на основі кількох змінних, пов'язаних із походженням учня, серед яких: освіта й робота батьків учня; наявність в учня вдома певного майна, яке свідчить про матеріальний добробут родини, книг та певних інших навчальних ресурсів. PISA-індекс економічного, соціального та культурного статусу — це загальний бал, обрахований на основі цих показників. Він обраховується таким чином, щоб його значення можна було порівнювати на міжнародному рівні.

⁶На рисунку показано середні значення індексів стимулювання вчителем учнів до читання відповідно до відповідей учнів в Україні та референтних країнах згідно з їхнім соціально-економічним статусом (із довірчим інтервалом). Рівні індексів соціально-економічного статусу для кожної країни розраховано окремо.

**У БІЛЬШОСТІ РЕФЕРЕНТНИХ КРАЇН
НЕ СПОСТЕРІГАЄТЬСЯ СТАТИСТИЧНО
ІСТОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ESCS УЧНІВ І
ТИМ, ЯК ВОНИ ОЦІНЮЮТЬ АДАПТАЦІЮ
ВЧИТЕЛЕМ СВОЇХ ЗАНЯТЬ ПІД ЇХНІ
ПОТРЕБИ**

Учні з більш високим соціально-економічним статусом частіше повідомляють про те, що вчителі враховують потреби учнів і рівень знань класу, але в більшості країн ця різниця не є статистично істотною. Істотна різниця спостерігається тільки в Україні і Білорусі⁷.

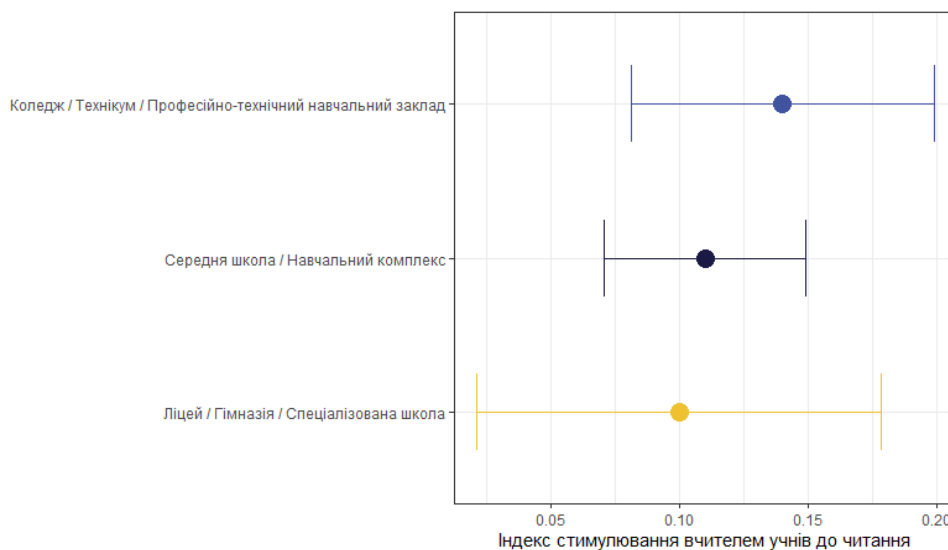

⁷На рисунку показано середні значення індексів адаптивності викладання за повідомленнями учнів в Україні та референтних країнах відповідно до їхнього соціально-економічного статусу (із довірчим інтервалом). Рівні індексів соціально-економічного статусу для кожної країни розраховано окремо.

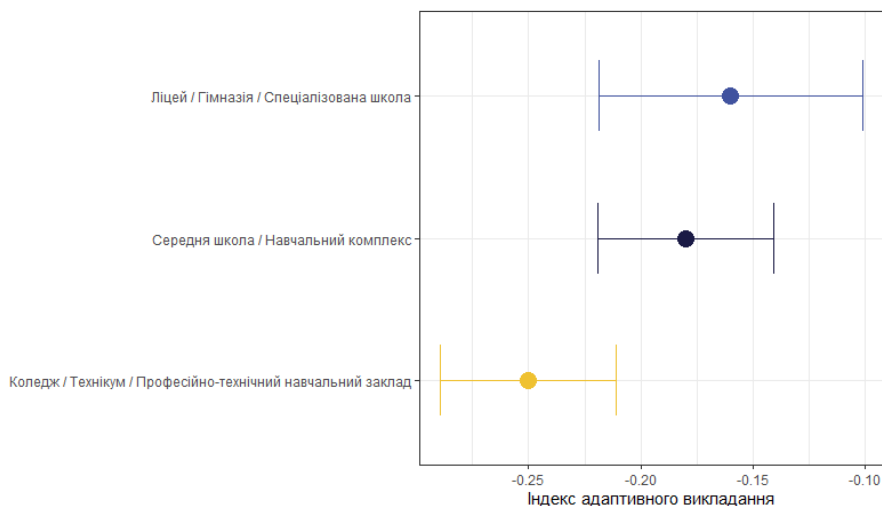
ЧИ РІЗНЯТЬСЯ ВЧИТЕЛЬСЬКІ ПРАКТИКИ ВИКЛАДАННЯ ЗАЛЕЖНО ВІД ТИПУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ?

ЗА ПОВІДОМЛЕННЯМИ УЧНІВ, ВЧИТЕЛЬСЬКІ ПРАКТИКИ ВИКЛАДАННЯ НЕ РІЗНЯТЬСЯ ЗАЛЕЖНО ВІД ТИПУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

За відповідями учнів, не спостерігається статистично істотної різниці між індексами стимулювання вчителем учнів до читання для різних типів закладів освіти⁸.

Українські 15-річні підлітки, які навчаються в коледжах, технікумах або професійно-технічних закладах освіти повідомляють про менший рівень адаптивності викладання на їхніх заняттях, але різниця не є статистично істотною порівняно з іншими типами закладів освіти⁹.

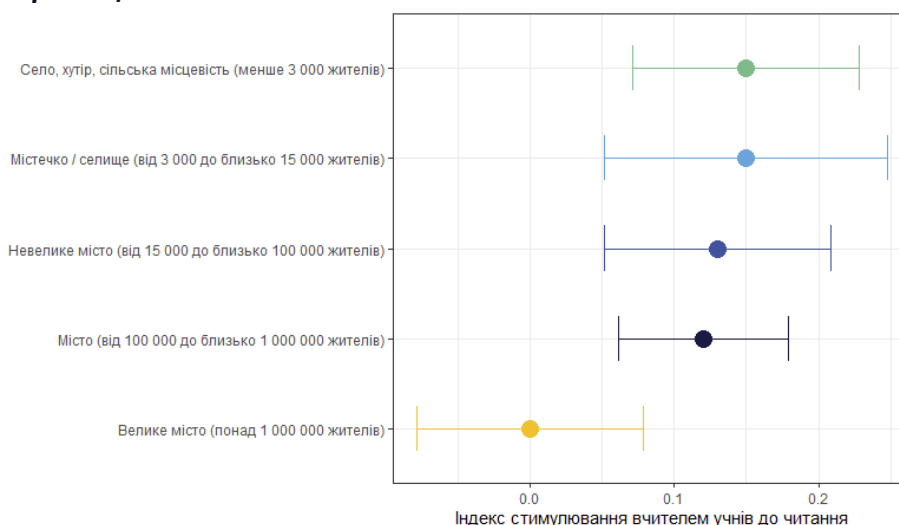
⁸На рисунку показано середні значення індексів стимулювання вчителем учнів до читання для різних типів закладів освіти України (із довірчим інтервалом).

⁹На рисунку показано середні значення індексів адаптивності викладання для різних типів закладів освіти України (із довірчим інтервалом).

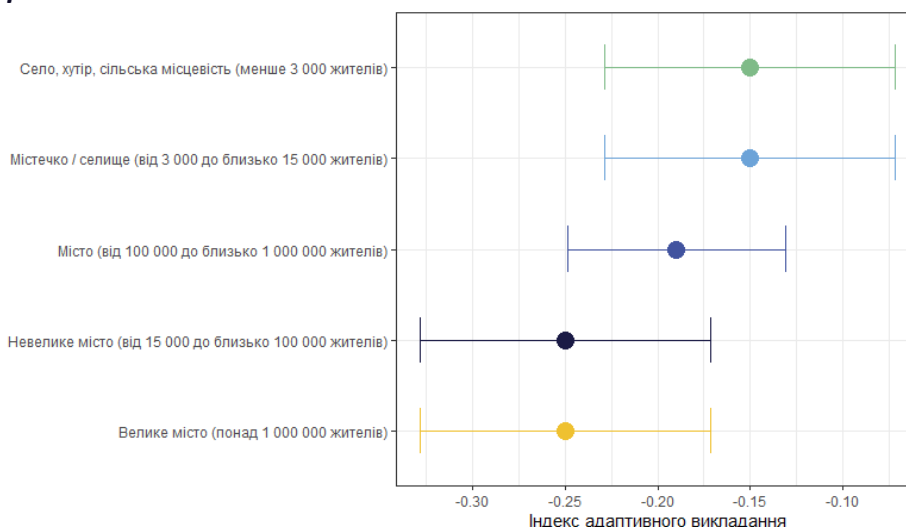
ЯК МІСЦЕ РОЗТАШУВАННЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ПОВ'ЯЗАНЕ З УЧИТЕЛЬСЬКИМИ ПРАКТИКАМИ?

У ВЕЛИКИХ МІСТАХ НИЖЧИЙ РІВЕНЬ СТИМУЛЮВАННЯ УЧНІВ ДО ЧИТАННЯ ТА АДАПТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ, АЛЕ РІЗНИЦЯ НЕ Є ІСТОТНОЮ, ПОРІВНЯНО З ІНШИМИ КАТЕГОРІЯМИ МІСЦЕВОСТІ

Учні великих міст повідомляють про нижчий рівень стимулювання їх учителем до читання, ніж учні, які навчаються в закладах освіти, розташованих в інших типах місцевості, але різниця не є статистично істотною¹⁰.

Учні, які навчаються в закладах освіти, розташованих у різних типах місцевості, приблизно однакової думки про те, наскільки їхні вчителі адаптують свої заняття до їхніх потреб і рівня знань¹¹.

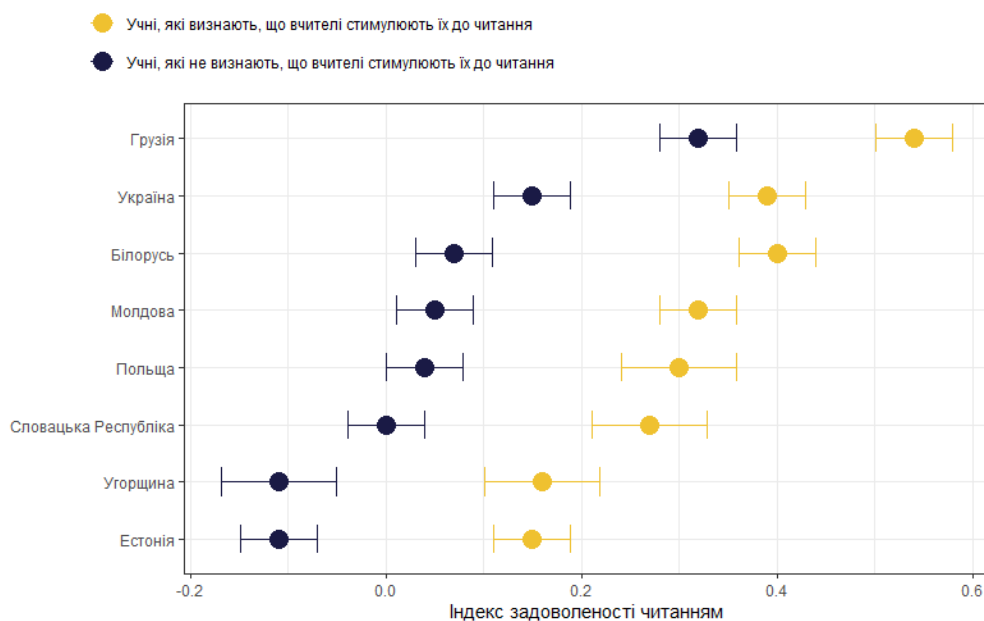
¹⁰На рисунку показано середні значення індексів стимулювання вчителем учнів до читання для різних місць розташування закладів освіти в Україні (із довірчим інтервалом).

¹¹На рисунку показано середні значення індексів адаптивності викладання для різних місць розташування закладів освіти в Україні (із довірчим інтервалом).

ЧИ ПОВ'ЯЗАНІ ЗАДОВОЛЕНІСТЬ УЧНІВ ЧИТАННЯМ І ВЧИТЕЛЬСЬКІ ПРАКТИКИ ВИКЛАДАННЯ?

УЧНІ, УЧИТЕЛІ ЯКИХ ЧАСТІШЕ СТИМУЛЮЮТЬ ЇХ ДО ЧИТАННЯ, МАЮТЬ ВИЩИЙ РІВЕНЬ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ЧИТАННЯМ

Учні, учителі яких частіше стимулюють і заохочують їх до читання, мають вищі значення індексу задоволеності читанням*. Ця різниця є статистично істотною для всіх референтних країн¹².

Індекс задоволеності читанням (JOYREAD) узагальнює відповіді учнів на запитання анкети, де їх просили за 4-бальною шкалою з категоріями відповідей «Цілком не погоджуюся», «Не погоджуюся», «Погоджуюся», «Цілком погоджуюся» оцінити такі твердження:

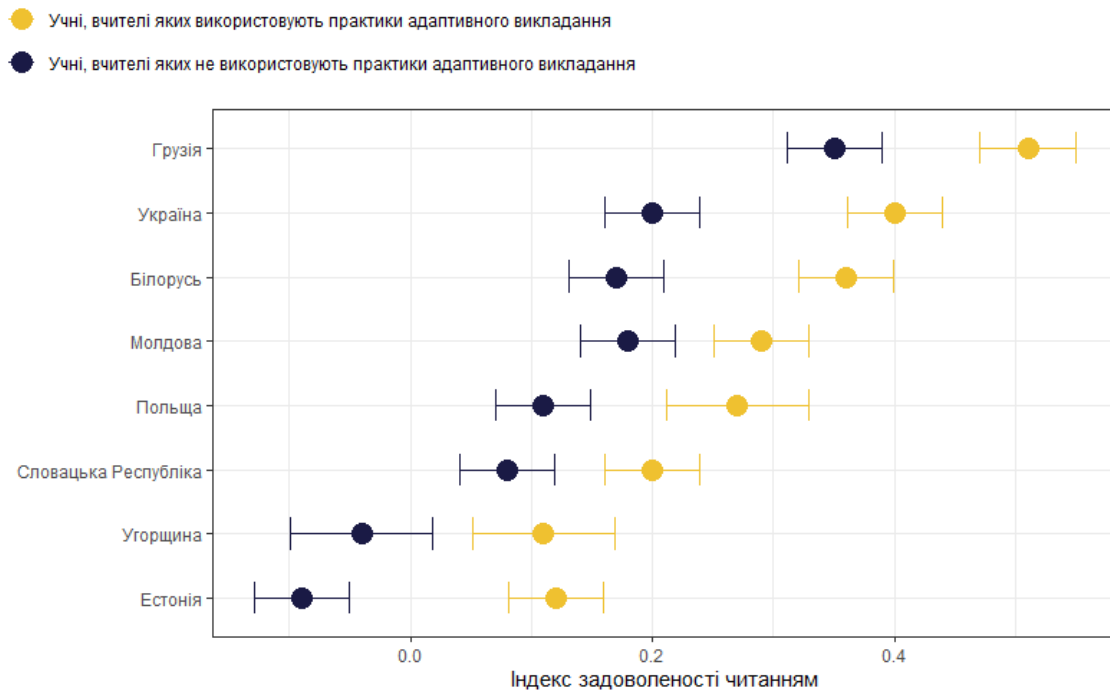
- я читаю тільки тоді, коли змушений/-а;
- читання — одне з моїх найулюбленіших занять;
- мені подобається обговорювати книги з іншими людьми;
- як на мене, читання — то марне витрачання часу;
- я читаю лише для того, щоб отримати потрібну мені інформацію.

Значення цієї шкали найчастіше можуть змінюватися від -3,5 до 3,5. Значення 0 відповідає середньому значенню індексу по країнах ОЕСР, а встановлене стандартне відхилення по країнах ОЕСР дорівнює 1.

¹²На рисунку показано середні значення індексів задоволеності читанням (JOYREAD) відповідно до значень показника стимулювання вчителем учнів до читання (STIMREAD01) в Україні та референтних країнах (із довірчим інтервалом). Рівні індексів задоволеності читанням для кожної країни розраховано окремо.

УЧНІ, УЧИТЕЛІ ЯКИХ ЧАСТІШЕ ВІДГУКУЮТЬСЯ НА ЗАПИТИ Й ПОТРЕБИ УЧНІВ, МАЮТЬ ВИЩИЙ РІВЕНЬ ЗАДОВОЛЕНOSTИ ЧИТАННЯМ

Учні, учителі яких частіше використовують практики адаптивного викладання, тобто враховують потреби учнів та рівень знань класу, мають вищі значення індексу задоволеності читанням*. Ця різниця є статистично істотною для всіх референтних країн¹³.

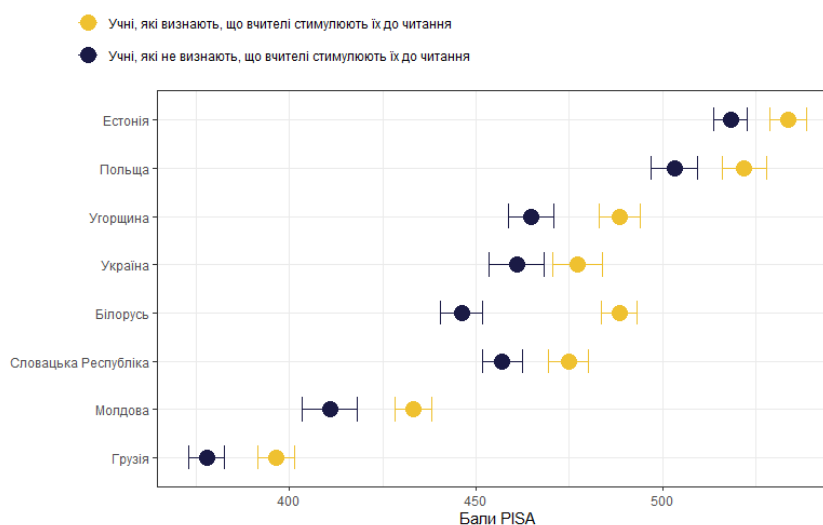

¹³На рисунку показано середні значення індексів задоволеності читанням (JOYREAD) відповідно до значень показника адаптивності викладання (ADAPTIVITY01) в Україні та референтних країнах (із довірчим інтервалом). Рівні індексів задоволеності читанням для кожної країни розраховано окремо.

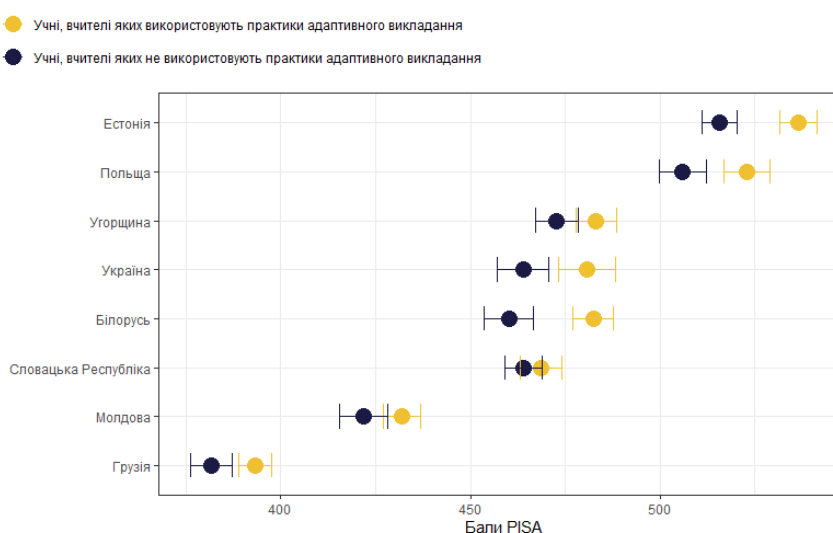
ЧИ ПОВ'ЯЗАНА НАВЧАЛЬНА УСПІШНІСТЬ УЧНІВ І ВЧИТЕЛЬСЬКІ ПРАКТИКИ ВИКЛАДАННЯ?

УЧНІ, УЧИТЕЛІ ЯКИХ БІЛЬШ АКТИВНО СТИМУЛЮЮТЬ УЧНІВ ДО ЧИТАННЯ Й ЧАСТІШЕ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ПРАКТИКИ АДАПТИВНОГО ВИКЛАДАННЯ, МАЮТЬ ВИЩІ РЕЗУЛЬТАТИ ІЗ ЧИТАННЯ

Учні, учителі яких стимулюють їх до читання, мають вищі результати із читання за результатами PISA. Ця різниця є статистично істотною для всіх референтних країн¹⁴.

Учні, учителі яких частіше використовують практики адаптивного викладання, частіше мають вищі результати із читання, ніж інші учні. Різниця балів PISA є статистично істотною для всіх країн, окрім Молдови та Словацької Республіки¹⁵.

¹⁴На рисунку показано середні значення балів PISA із читання відповідно до показника стимулювання вчителем учнів до читання (STIMREAD01) для України та референтних країн (із довірчим інтервалом).

¹⁵На рисунку показано середні значення балів PISA із читання відповідно до показника адаптивності викладання (ADAPTIVITY01) для України та референтних країн (із довірчим інтервалом).

РЕЗЮМЕ

Українські учні, учні з більшості референтних країн, як і в середньому учні з країн ОЕСР повідомили, що на більшості чи на кожному занятті, пов'язаному із читанням, учителі заохочують їх активно працювати із текстами, висловлювати свої думки про текст, пов'язуючи факти із життєвими ситуаціями.

Водночас українські учні, на відміну від учнів із більшості референтних країн, повідомили про те, що їхні вчителі у своїй роботі не так активно застосовують адаптивні практики викладання (ураховують потреби учнів і рівень знань класу, доцільно змінюють хід заняття тощо).

Дівчата та хлопці по-різному оцінюють якість навчання їх читання й викладацькі практики своїх учителів: дівчата більш позитивні в цьому аспекті. Так само позитивно дивляться на своїх учителів й учні з більш високим соціально-економічним статусом, стверджуючи, що їхні вчителі стимулюють їх до роботи на заняттях із читання й ураховують їхні потреби й запити.

Тип закладу освіти чи місцевість, де розташовано заклад, не суттєво впливають на те, які практики використовують учителі-словесники у своїй роботі. Утім ті учні, учителі яких стимулюють їх до читання й ураховують їхні потреби, більш задоволені читанням і показують кращі результати за підсумками оцінювання PISA.

Автори:

Марія Мазорчук, провідний спеціаліст відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти

Василь Терещенко, начальник відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти

Ганна Бичко, заступник начальника відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти

Тетяна Вакуленко, заступник директора Українського центру оцінювання якості освіти

За більш детальною інформацією звертайтеся до команди PISA Українського центру оцінювання якості освіти: pisa.ukraine@testportal.gov.ua

Із даними дослідження можна попрацювати тут: <https://www.oecd.org/pisa/data/>

Відвідайте сайти:

pisa.testportal.gov.ua
oecd.org/pisa

Читайте також:

Чи схильні українські 15-річні підлітки до співпраці та підтримки одне одного?

Близько **65 %** підлітків повідомили, що вчителі-словесники спонукають їх **активно працювати** на більшості занять чи на кожному; **53 %** – що вчителі показують, як прочитане **пов'язане з тим, що учні знають**. Водночас лише **40 %** учнів погодилися з тим, що їхній учитель на більшості чи на кожному занятті допомагає їм пов'язати прочитані ними історії з їхнім **життям**.

Лише **26 %** українських учнів повідомили про те, що **вчителі змінюють хід роботи** на багатьох заняттях чи майже на кожному, якщо тема є складною для більшості учнів; **48 %** відзначили, що вчителі **надають індивідуальні консультації** учням, які не розуміють теми або завдання, а **53 %** – що вчителі **проводять** більшість або всі **заняття з урахуванням потреб і рівня знань класу**.

Учні, учителі яких частіше використовують **практики адаптивного викладання**, частіше мають **вищі результати із читання**, ніж інші учні.

В Україні, на відміну від референтних країн, **дівчата частіше**, ніж хлопці, відзначають, що їхні вчителі **враховують потреби учнів і рівень знань** класу. Окрім того, як в Україні, так і в референтних країнах **дівчата частіше**, ніж хлопці, повідомляють про те, що **вчителі стимулюють учнів до читання**.

Учні, які навчаються в закладах освіти, розташованих у **різних типах місцевості**, приблизно однакової думки про те, наскільки їхні вчителі **адаптують свої заняття** до їхніх потреб і рівня знань. Однак **учні великих міст** повідомляють про **нижчий рівень стимулювання** їх учителем до читання, ніж інші учні.

Учні, учителі яких **стимулюють їх до читання**, мають **вищі результати із читання** за результатами PISA. Ця різниця є статистично істотною для всіх референтних країн.

Українські **15-річні підлітки з більш високим соціально-економічним статусом** частіше, ніж їхні однолітки із середнім і невисоким рівнями соціально-економічного статусу, повідомляють про те, що вчителі **стимулюють їх до читання**, а також **враховують потреби учнів і рівень знань класу**.